

28 juli 2024 verkondiging over Job 3

Wij van Zuid – De Regenboog

Gemeente van onze Heer Jezus Christus

We kennen ze allemaal: mensen die de ene tegenslag na de andere te verstouwen krijgen. Misschien herken je *jezelf* wel in Job. Je partner overlijdt, je wordt zelf ziek en moet ingrijpende behandelingen ondergaan en dan komt ook nog je kind in een vechtscheiding terecht. Soms is het zo veel, je weet niet waar je het zoeken moet.

En kun je dan aan mensen om je heen echt vertellen hoe het er van binnen bij je uit ziet? En (andersom) kun je het aan horen als iemand in verdriet zijn hart bij je uitstort? Ik hoor bij mensen met verdriet veel terughoudendheid op dit punt. Sowieso voelt het niet goed om aan iedereen alles te zeggen. Maar bij een vertrouwd iemand...? Schrik je die ander niet af als je echt zegt hoe het voelt? Die ander kan er toch niks mee. En: (vaak gaat dat onbewust) als ik het hardop zeg wordt het waar, wordt het groter. Ik kan beter niets zeggen, doen alsof het niet zo is.

We gaan naar Job. Hij is alles kwijt. Zijn bezittingen, zijn kinderen, zijn gezondheid. Hij zit in zijn ellende op de grond, onder de zweren. Maar hij is niet alleen. Drie vrienden zitten bij hem zeven dagen en zeven nachten en ze zeggen niets, want ze zien hoe vreselijk hij eraan toe is.

Het is vanuit dit zwijgen dat Job zijn hart uit gaat storten. Door stil te worden besef je wat je is overkomen. Zolang je aan het redden bent, dingen doen, ziekenhuis, appen/bellen, regelen, loop je nog wel een beetje door, maar als je echt stil gaat zitten, als je 's avonds je bed in stapt, dan begint het te malen, dan wordt het echt donker. Nu dringt echt door tot Job hoe onder zijn leven en zijn geloof de bodem is weggeslagen. En hij durft het aan om de volle omvang van wat er in zijn hart leeft over zijn vrienden uit te gieten. Die vrienden waren niet weggelopen voor zijn ellende, ze deelden al een week in zijn machteloosheid. Zouden ze ook zijn woorden kunnen ontvangen?

Job verbreekt het zwijgen. Hij gooit het er allemaal uit. Tegen wie Job het heeft...? Niet rechtstreeks tegen God. Maar wel voor Gods aangezicht. Ook niet echt tegen zijn vrienden. Maar wel in hun aanwezigheid. De nadruk ligt op het uiten van zijn nood.

Alles waar ik bang voor was, is gebeurd. Dat triggerde me. Soms ben je in al je geluk bang: wanneer komt de klap? Of je maakt iets vreselijks mee en zegt: ik hoef niet meer bang te zijn, want het ergste is al gebeurd. Job zegt: *Was ik maar nooit geboren! Was ik maar dood! Waarom laat God me zo leven? Ik hou het niet meer uit.*

In de woorden van Job zit geen spootje licht, geen spootje hoop. Misschien is het daar nog te vroeg voor. Willen we te snel naar een uitweg. Moeten we leren leven zonder oplossing. Of is de hoop erin gelegen dat ook deze noodkreet een plek heeft in de bijbel en er mag zijn voor Gods aangezicht? Er rust geen taboe op de noodkreten van Job. Blijkbaar mag je het uiten als je niet meer verder kunt leven en mag je het uitroepen: waarom!

En God? Helpt het in zo'n situatie dat je gelovig bent? Dat kan, maar dat hoeft niet. Sterker nog, misschien heb je er wel een probleem bij. Waar is God? Waarom helpt Hij me niet? Ik weet best dat je als gelovig mens ook tegenslag te verstouwen krijgt maar soms gebeurt er teveel en is het verdriet te groot en is God zo ver weg. En als je je afvraagt hoe het dan zit met zijn macht... dan weet je het helemaal niet meer.

Job was dapper begonnen toen het leed hem trof: *De HEER heeft gegeven. De HEER heeft genomen. Geprezen zij de HEER (Job 1:21).* Toen hij ook ziek werd klonk het al anders: *Al het goede aanvaarden we van God, zouden we dan het kwade niet ervaren? (Job 2:10).* En nu vervloekt Job zijn geboortedag. Hij wil zijn geboortedag, zijn hele bestaan, als het ware uitgummen. Hij wil zijn eigen leven 'weg' hebben. Maar van God blijft hij af. Hij vervloekt niet God (zoals zijn vrouw hem suggereerde), maar zijn eigen bestaan. Job zweert God niet af. Hij zoekt zijn weg mét God.

Zijn schreeuw wordt met veel woorden neergezet, maar komt kortweg neer op twee noodkreten.

De eerste is: *Was ik maar dood!*

Hij is trouwens niet de enige in de bijbel die dat zegt. Profeet Jeremia, profeet Elia...

De meeste mensen schrikken ervan als iemand zegt: was ik maar dood. Alsof je dat eigenlijk kunt of niet mag willen. Maar de realiteit is dat nogal wat mensen op enig moment in hun leven verzuchten 'was ik maar dood.' Soms hebben mensen zoveel tegenslag te verduren dat ze niet meer verder willen. Maar ook als je psychisch ziek bent, kan het zo donker of beklemmend voor je worden, dat je maar één uitweg ziet, de dood. Niet meer verantwoordelijk zijn om je leven op de rit te houden. Vrij van angst.

Verlangen mensen daadwerkelijk naar de dood? Meestal is het eerder dat dit leven zoals het nu is niet vol te houden is. Verlangen naar rust. 'In het land van de dood vindt iedereen rust' horen we Job zeggen. Het is bijna een ideaalplaatje wat hij neerlegt.

Job zegt het eerlijk: ik wil niet meer verder, ik kan niet meer verder. Ik heb de indruk dat in onze tijd steeds meer mensen het durven te zeggen als ze geen andere uitweg zien dan de dood. Het is goed om niet alleen te blijven met die doodswens, maar om erover te praten met iemand die je vertrouwt en die het kan hanteren, het is nogal wat. Vaak ontstaat er gaandeweg toch een weg verder, nieuwe moed, nieuw perspectief om te blijven leven. Soms is die weg er niet en ziet iemand geen andere uitweg dan dood. Voor wie achterblijven een groot verdriet, maar soms ook woede, schuldgevoel, leegte.

De kracht van dit hoofdstuk uit het boek Job is erkenning van die worsteling met het leven. Het geeft woorden aan die donkerte. Ruimte om ook dat te mogen zeggen. Pas als die ruimte er is, kán er een weg groeien naar nieuwe hoop.

De tweede noodkreet van Job is: Waarom?

Job legt zich niet neer bij het verloop van zijn leven. Hij is niet klaar met God. Of moet je zeggen: God is nog niet klaar met Job. Dat is een uiting van grote verbondenheid. God is zo belangrijk in het leven van Job dat Job God niet zomaar vaarwel kan zeggen. Hij wil met God in het reine komen. Hij kan er niet over uit dat God mensen laat leven met zoveel ellende.

In vs.23 zegt hij (en ik citeer nu even de NBV21-vertaling) *Waarom geeft God het licht aan hem voor wie de weg verborgen blijft, wie Hij de weg verspert?* Kort gezegd: waarom laat God me leven terwijl de weg voor mij verborgen is? Als je zoveel ellende meemaakt, zie je niet meer hoe je verder zou moeten gaan. De toekomst is duister. Waarom laat God je leven zonder uitzicht?

Maar het gaat nog verder. De weg is niet alleen verborgen. God *verspert* de weg voor Job. Job zegt: *Waarom laat God iemand leven voor wie hij de weg verspert?* En er is geen twijfel over dat met die 'hij' God bedoeld wordt. Waarom moet een mens leven als de weg verborgen is, dat is al een grote vraag. Maar als je dan ook nog ervan uitgaat dat het God zelf is die die weg verspert... Dan wordt het wel heel donker. Wat is dat voor een God?

Nu komen we op een punt dat we gaan *zoeken* met elkaar. De weg is verborgen, versperd. Waar zie je een opening? Ik reik wat gedachten aan. Misschien is er één bij die voor jou op dit moment een weg wijst.

(1) Vaak haasten we ons om te zeggen dat God niet degene is die ons kwaad doet. God lijdt mee met ons verdriet. Dan heb je God als liefdevolle Vader veilig gesteld. Maar ook dan blijf je met vragen zitten, waar is de kracht van God? wie doet het je dan aan? is het domme pech of 'de macht van het kwaad?'

(2) Waar is God als je getroffen wordt door ellende? Het lijkt alsof het bijbelboek Job ons wil vertellen dat God niet de bedenker is van het kwaad. Het was satan die bedacht om Job te gaan beproeven. Maar tegelijk gaat dat kwaad niet buiten God om, God stemde erin toe. En zo verspert Hij voor Job de weg. (Zo horen we dat Job zeggen, terwijl hij in het verhaal dat helemaal niet kan weten)

(3) Het boek Job vertelt dat God weliswaar ruimte geeft voor die beproeving maar wil dat Job zelf in leven blijft. In zekere zin is Jobs leven veilig. Wat betekent dat? Dat in alles toch jouw leven geborgen is bij God? Zelfs in de dood? want we zijn sterfelijk...

(4) Of moet je de nadruk leggen op het vertrouwen wat God heeft in Job? God is ervan overtuigd dat Job hem niet zal laten vallen, ook niet als hem ellende overkomt. 'Job zal trouw blijven,' gelooft God. Daar zit een uitdaging in, kracht. Laat je niet verleiden om God los te laten in je verdriet. Blijf bij Hem, strijd met Hem, gooi het Hem voor de voeten, dat het niet eerlijk is. Klaag je nood maar je wilt toch niet zonder God?

(5) God die je de weg verspert... Je wilt er niet aan denken. Maar is het alternatief dan zo aantrekkelijk? Dat God er niets mee te maken heeft?

(6) Echt rond krijg je het niet. De wijsheidsleraren hebben een dik boek geschreven: Job. 42 hoofdstukken. En nog hebben we geen heldere les hoe het nu zit. Issues worden aangestipt, mensen zoeken en hoe je het ook wendt of keert, het blijft wringen.

(7) Waarom? vraagt Job. Waarom? vraagt Jezus aan het kruis. 'Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten?' Het lijden gaat niet buiten God om. Jezus heeft zelf geleden, het lijden op zich genomen. Moeten we misschien daar ons houvast zoeken?

We staan vandaag met twee voeten in de modder, we hebben de volle laag van de nood van Job geproefd. En met Job de nood van heel veel andere mensen in alle tijden overal ter wereld.

Een boek over Job heet: leven zonder oplossing. Ik roep even in herinnering de drie uitgangspunten van Tim Keller over onze reis met het boek Job die Jan vorige week noemde:

1 er zijn geen makkelijke pasklare antwoorden

2 omarm het leven met alle narigheid en met alle onbeantwoorde vragen

3 Tim Keller zegt 'anticipeer op een uiteindelijk antwoord,'

wij zeggen het zo:

ga ervan uit: er komt een weg om te gaan, een perspectief.

Nu is voor Job de weg versperd. Hij schreeuwt het uit. Hij legt zich er niet bij neer. Daar is alle ruimte voor in de Bijbel, bij God en ergens ook bij de vrienden van Job. Maar de klacht is niet het laatste. De klacht baant een weg. En wij hebben allemaal onze eigen weg te zoeken.

Je hoopt dat je niet in beproeving komt. In het Onze Vader bidden we 'breng ons niet in beproeving.' Ik hoor daar een soort mildheid in. Alsof Jezus ons leert bidden: God maak het ze niet te moeilijk...

Maar als het kwaad en het verdriet op je pad komen, daagt het boek Job ons uit om die weg met God te gaan. Om in de beproevingen met Hem de strijd aan te gaan. Durf je nood te klagen! Bestorm Hem met je vragen. Laat niet los. Vertrouw dat Hij gaat met je mee. Roep Hem erbij. In je leven en zelfs als je je leven los moet laten. Hij is trouw.

Amen.